

Nr 14

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående förutsättningarna för ett förbättrat samarbete mellan polis och allmänhet.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 143 av herrar *Aman* och *Geijer* samt II: 173 av herr *Gustafson* i Göteborg *m. fl.*, hemställes, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande förutsättningarna för ett bättre samarbete mellan polisen och allmänheten.

I motionerna framhålles bl. a. att polisarbetet tenderar att bli alltmer ansträngande. Det är då av vikt, att den enskilde polismannen får icke bara allmänhetens förtroende utan också dess aktiva stöd. Det är möjligt, att samhället måste rent ekonomiskt stödja erforderlig informations- och kontaktverksamhet. Allmänheten måste dessutom ha garantier att hållas skadeslös, då person- eller egendomsskador uppstått vid aktiv medverkan.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion I: 143.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från polisverksamhetsutredningen, statspolisintendenten, polismästaren i Stockholm, Svenska polisförbundet och Riksförbundet Sveriges polismän.

Polisverksamhetsutredningen anför att garantier för att den som ingriper till polisens hjälp hålles skadeslös redan finnes enligt en Kungl. förordning om ersättning av statsmedel vid biträde åt ordningsmakten.

Utredningen framhåller vidare bl. a. att det skulle vara av stort värde om de stora fackliga och ideella organisationerna ville aktivt medverka för att åstadkomma en positivare inställning från allmänhetens sida till polisen och dess arbete.

Beträffande problemets tidigare behandling hänvisar utredningen till 1946 års polisinstruktionsutredning (SOU 1947: 45), betänkandet om socialpolis (SOU 1958: 34) samt Kungl. Maj:ts cirkulär till skolöverstyrelsen *m. fl.* (SFS 1959: 604). De båda sistnämnda berör bl. a. polisens medverkan i skolornas undervisning om samhället i vad gäller lag och rätt, ordningsmakt och rättskipning.

Utredningen ämnar i sitt huvudbetänkande, som beräknas kunna framläggas innevarande år, dels ge vissa allmänna synpunkter på förhållandet mellan polis och allmänhet och dels framlägga förslag rörande polisverksamhetens bedrivande, som kan förväntas få gynnsamma verkningar på förhållandet mellan polis och allmänhet. Särskilt nämnes därvid förslag om inrättande av

kvarterspolis samt om polisens förhållande till press, radio och television och övriga »public relations»-frågor. Vidare säger sig utredningen ha inhämtat, att den s. k. trivselutredningen kommer att behandla spörsmålet.

Utredningen förordar, att en sociologisk undersökning företages för utrönande av orsakerna till förekommande spänningsförhållande mellan polis och allmänhet. Sedan man vunnit närmare kunskaper härom kan erforderliga åtgärder lättare vidtagas.

Statspolisintendenten framhåller, att man understundom kunnat iakttaga en mer eller mindre aktivt fientlig inställning till polisen från allmänhetens sida. Det vore av värde, om man kunde väcka intresse för den aktuella frågan, men tillgängliga medel för informations- och kontaktverksamhet förslår ej härför. I fråga om ersättning för skador på person eller egendom ifrågasätter intendenten att bestämmelserna möjligen borde uppmjukas. Han tillstyrker utredning.

Polismästaren i Stockholm, Svenska polisförbundet och Riksförbundet Sveriges polismän tillstyrker utredning. Riksförbundet bifogar en promemoria, upptagande ett antal problem, som utredningen bör uppmärksamma, såsom urvalet av sökande till polismannayrket, polisutbildningen, utnyttjandet av radio och television för att skapa bättre förhållande till allmänheten, polisens undervisning i skolorna, behovet av ökad kontakt mellan polismän och andra i studiearbetet o. d.

Utskottet

I motionerna påtalas behovet dels av åtgärder för att åstadkomma en ny attityd gentemot polisverksamheten och dels av garantier för att den enskilde hålles skadeslös för skador som han kan åsamkas vid biträde åt polisen.

Utskottet vill beträffande sistnämnda fråga erinra om att enligt en av Kungl. Maj:t utfärdad förordning (SFS 1948 nr 195) ersättning av allmänna medel efter prövning av länsstyrelse skall utgå till den som tillskyndats skada vid biträde åt polismyndighet, polisman eller ordningsvakt. Vidare må belöning av allmänna medel tilldelas den som vid sådant biträde visat särskild rådgighet och nit. Enligt vad utskottet erfarit lär det icke särskilt ofta förekomma att dylik ersättning eller belöning utbetalas. Detta lär dock icke bero på knapphet på medel eller på att myndigheterna skulle tillämpa bestämmelserna restriktivt utan torde sammanhånga med bl. a. att kännedomen om ersättningsmöjligheterna icke är tillräckligt spridd bland allmänheten.

Vad beträffar huvudfrågan — ett förbättrat samarbete mellan polis och allmänhet — framgår av de inhämtade yttrandena att vissa härmed sammanhängande spörsmål redan övervägs. Sålunda avser polisverksamhetsutredningen att i år framlägga sitt huvudbetänkande, vari vissa allmänna synpunkter på förhållandet mellan polis och allmänhet kommer att lämnas, och

ett förslag skall framföras rörande polisverksamheten, vilket kan förväntas få gynnsamma verkningar på förhållandet till allmänheten. I betänkandet upptages bl. a. förslag om inrättande av kvarterspolis och om förstärkning av polisens public relations.

En prövning av hithörande spörsmål har också skett inom 1958 års utredning angående arbetsförhållandena vid polisväsendet, den s. k. trivselutredningen. Denna har i dagarna slutfört sitt arbete.

Det torde även kunna förutsättas att frågan ägnas uppmärksamhet av det nyligen tillsatta statliga ungdomsrådet.

En sådan sociologisk undersökning som polisverksamhetsutredningen förordat bör enligt utskottets mening kunna utföras på initiativ av nu arbetande kommittéer.

Utskottet är väl medvetet om den stora betydelse de i motionerna upptagna frågorna har, inte minst när det gäller den förebyggande kampen mot ungdomsbrottsligheten. Det torde icke heller råda någon tvekan om att det skulle vara av största värde om, såsom i motionerna antytts, olika sammanslutningar och kollektiv kunde fås att aktivt intressera sig för problemet. Den fortsatta behandlingen av de utredningsresultat som nyligen framlagts eller är att snart förvänta, bör emellertid avvaktas innan ytterligare utredning på området ifrågasättes.

Utskottet, som sålunda behjärtar motionernas syfte, får under hänvisning till det ovan anförda hemställe,

att de likalydande motionerna I: 143 och II: 173 icke må föranleda någon riksdagen åtgärd.

Stockholm den 15 mars 1960

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande: Se under utlåtande nr 13.